

Spøgeri i Mellem Mølle,

Tømmerby Sogn.

Ved Anton Jakobsen, Sæby.

Blandt en Del gamle Regnskaber, Dokumenter og Familiebreve fra St. Grønhede i Volstrup Sogn tilstillet "Østvendysssel Museum" findes i et Brev følgende Afskrift af "Thisted Amtsavis" for 6. August 1846:

I Året 18.. gav en besynderlig Tildragelse i Tømmerby i Hanherred Stof til almindelig Omtale og satte især Overtroen og dens Håndlangere i travleste Virksomhed, og vist er det, taget ligefrem efter de synlige Virkninger kunde Sagen endog for den mest fordomsfri synes højst forunderlig, og vil stedse synes det, indtil Årsagens fine Tråde er opdaget, hvortil Indsenderen ønsker, at disse Linier kunde give Anledning.

I en Mølle, kaldet "Mellem Mølle", begyndte det en Gang hen ad Vinteren at fudsle og knage i alle Husene, og denne Uro steg omsider til den Grad, at en Vagt af Sognets mest behjærte Mandskab ordentligtvis tilsagdes at møde, indtil disse også blev betaget af Forfærdelse, og tilsidst stod Møllen tom for Mennesker. I denne Tid herskede en usynlig Hånd, en forbausende Kraft over alt, hvad der var i Huset, og i vore opklarede Tider vilde jeg undset mig ved at fortælle slikt, der mere ligner Ammestuehistorier end en virkelig Tildragelse, hvis ikke de troværdigste Vidnesbyrd af endnu levende Mænd i Forening med en agtet Geistlig havde bekræftet dette Faktum. Sækkene blev af en usynlig Hånd kastet imellem hverandre og indad Døren, et stort Bord, som flere stærke Karle holdt på, blev med alt, hvad der var på det, kastet langt bort, alt løst blev kastet hulter til bulter og dansede omkring; der var et Spektakel og Rumsteren uden Mage, uden at nogen synlig Kraft kunde opdages. Forfærdelse udbredte sig rundt omkring, og Overtroen fik en Tilvækst, som ej i Hundrede År forsvinder.

Der blev nu søgt Råd hos omkring boende *klogere* Folk, men ingen havde Lyst til at indlade dem med "ham selv". Stedets Præst mødte nu i fuld Ornat, men da han fik en Overhaling af nogle Tønder Mel og blev klemmt mellem de omvæltende Sække, så gjorde han ingen flere Forsøg. Da henvendte Ejeren sig til Præsten i *Vust*, Dr. phil. Weise, der stod i Ry for "at kende mere end sit Fadervor", og han viste, at han forstod at opdage de skjulte Fjedre, der drev Værket; thi efter at han et Par Gange havde besøgt Stedet, hørte Spektaklet op og har siden aldrig vist sig.

Nu er den egentlige Historie ej længere. Ti År efter denne Tildragelse kom Indsenderen til at bo i Egnen og hørte Historien der Hundrede Gange af Mænd, som selv var nærværende, at modsige kunde

jo ej nytte og at forklare Årsagen stod ej i min Magt; men fem År senere kom jeg i Berørelse med omtalte Dr. Weise¹) da Præst til Volstrup ved Sæby, og enhver kan nok tænke, at det første, jeg bragte på Bane, da jeg lærte Manden at kende, var "Spøgeriet i Møllen". Alt hvad jeg havde hørt om Sagen bekræftede han aldeles, men med Hensyn til Forklaringen gav han, der med det ædleste Hjerter altid var but og ordknap, stedse undvigende Svar. En Gang, da jeg ret bad ham tilfredsstille min Videlyst, svarede han:

"Jeg har gjort det Løfte ikke at omtale Sagen så længe, jeg lever; efter min Død vil der findes en forseglede Pakke til vedkommende, hvori jeg omstændelig har forklaret Sagen. Kun dette kan jeg sige dem, det var det groveste og skændigste Bedrag, som jeg aldrig havde troet kunde opstå i et Menneskes Hoved".

Doktoren døde 1834. Men hvem fik den forseglede Pakke, som indeholdt Afsløringen af hin Begivenhed? Thi at et sådant Manuskript eksisterer derom er jeg på Grund af hans Karakter overbevist. Fik Skifteretten den, må den være afleveret til Vedkommende, hvis Pligt det var at bekendtgøre dens Indhold, og hviler den endnu hos hans Enke, måtte hun vist kunde overtales til at udlevere den. At få den mørke Gåde oplyst er Indsenderens og mange fleres ønske.

- - -

Efter at denne Opfordring var offentliggjort i "Thisted Amtsavis" blev den optaget i flere Blade og gik på den Vis Landet rundt, og en ung Mand fra St. Grønhede i Volstrup, der opholdt sig i København, sendte en Afskrift deraf hjem til sin Broder i Volstrup Sogn, hvor den i Manuskriptet nævnte Pastor Weise var Sognepræst, og her vakte Historien fornyet Sensation og gav Overtroen Næring og Præstens Navn større "Anseelse", og når Pastor Weises Navn den Dag i Dag blandt gamle Folk i Sognet undertiden nævnes med en vis Mystik i Tonen, så skyldes dette temmelig sikkert ovennævnte Tildragelse.

Jeg har fra Statens Avissamling i Århus konstateret Afskriftens Rigtighed og kan tilføje, at en "Indsender" i "Fyns Stifts Avis" Nr. 183 under Mærket "H." har givet følgende Forklaring af Spøgeriet:

¹ Johan Henrich Weise var Præst i Vust fra 1805 til 1813, fra 1813 til 1817 i Skagen og fra 1817 i Volstrup-Hørby. Han døde 6. Juli 1833 og en Ligsten dækker hans Grav på Volstrup Kirkegård. Han blev 8. Januar 1830 i Skagen gift med Maren Sophie Houmann. Han efterlod sig ingen Børn. Dr. phil, blev han 1804 fra Universitetet i Kiel.

Spøgeriet i Møllen.

Den Historie, som her er fortalt, har Indsenderen af dette for ca. 30 År siden oftere hørt fortælle af pålidelige Folk i Øster Hanherred, Hjørring Amt, så at den var ham vel bekendt, og han ingen Årsag har til at bære Sandheden heraf i Tvivl. Ikkuns vil jeg, fordi Indsenderen til Thisted Avis synes at befrygte, at det af afdøde Pastor Dr. Weise bebudede Manuskript skulde være forkommet, og om dette var Tilfældet "Gåden" da aldrig vilde blive løst, ikke undlade at nedskrive, hvad jeg, hver Gang jeg hørte Historien omtale, hørte tilføje: at Hemmeligheden, Weise ved sin personlige Nærværelse og ved at udspionere andre om Forholdene i Møllen, opdagede, hverken består i mer eller mindre, end at en Karl, husker jeg vel, der som Soldat havde i Garnisonen lagt sig efter de såkaldte Taskenspillerkunster, ved Hjælp af Snore, Trisser etc. på Loftet og under Gulvet etc. oftere til

et vist Klokkeslet om Natten fik Stole, Borde etc., Møbler, Møllesække etc. til at bevæge sig eller omvælte, idet han samtidig hermed, ved Hjælp af et Instrument (Rumlepotte e. l.) forårsagede en høist ubehagelig Lyd, alt for at gjøre nogle gamle og overtroiske Folk i Møllen kjede af dens Besiddelse og selv tilvinde sig samme, fejler jeg ikke, ved at ville gifte en dem pårørende Pige; men da "Hexemesteren" så sine Meriter gennemskuede af Weise, og denne truede ham med Justitien, om han ikke vilde lade sin bedrageriske Færd fare, lovede han dette og Præsten ham igen Taushed, hvilket vistnok er Årsag til, at Justitsprotokollen intet vil indeholde herom. Forresten var der hos den Fordomsfri, selv endog på den Tid, ikke to Meninger om, at den såkaldte "mørke Gåde" måtte lade sig løse på anførte naturlige Måde, så at ingen, som ikke var hildet i Troldomsdeer, troede herpå.

Odense, den 28. August 1846.

H...

(Historisk Årbog for Thisted amt 1921, side 251-254)